

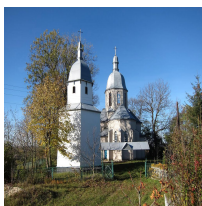
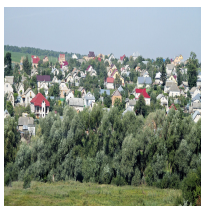
І. Р. Горбоніс

Колодне

КОЛОДНЕ – село Збаразького району Тернопільської області. Колоднен. сільс. раді підпорядк. села Болязуби та Глинчуки. Знаходиться на лівому березі р. [Гнізна](#) (притока *Серету*, бас. [Дністра](#)), за 25 км від обл. центру та за 12 км від райцентру. Площа 5,32 км². Насел. за остан. переписом (2001) складало 1445 осіб, переважно українці. Побл. села проходить автошлях Тернопіль–Рівне–Київ. Тут знайдено речі давньорус. часу (кераміка, залізна зброя, підкови, монети) та виявлено городище. Вперше згадується 1465 як м. Колодень в акті поділу між князями Збаразькими (за цим документом поселення відійшло до Семена, а сам він отримав титул князя Колоденського). Згодом К. належало князям Острозьким. Після Люблін. унії 1569 – у складі Польщі. 1589 його зруйнували татари, пізніше відродилося лише як село. Після Острозьких ним володіли родини Цетнерів, Свейковських і Грохольських. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького, зокрема 1648, 1649, 1651 і 1655 разом з козац. загонами штурмували Збараз. фортецю. Після остаточ. поділу Польщі у 1-й пол. 1790-х рр. – село Кременец. пов. Волин. губ. Рос. імперії. Відтоді неподалік від К. проходив кордон з Австрією (від 1867 – Австро-Угорщина).

1872 тут відкрито нар. школу. Наприкінці 19 ст. було 439 дворів і мешкало 2168 осіб. 1911 проживала 2471 особа, функціонували 2-класна школа та земський фельдшер. пункт, працювали таможня та водяний млин. Від кін. 19 ст. до кін. 1930-х рр. діяли осередки «Прогресу», «Рідної школи», «Сільського господаря» та ін. укр. т-в. 1920–39 – знову у складі Польщі, від 1939 – УРСР. Від липня 1941 до березня 1944 – під нім.-фашист. окупацією. Мешканці зазнали утисків від нацист. влади та сталін. репресій. До серед. 1950-х рр. вело збройну боротьбу підпілля ОУН–УПА. Нині працюють декілька фермер. госп-в і с.-г. підприємств. Є заг.-осв. школа; клуб, 2 б-ки; амбулаторія. Збереглися церкви св. Михаїла (дерев'яна, 1575; УПЦ КП) та Миколая (цегляна, 18 ст.; УПЦ МП). Останнім часом реліг. громадою УПЦ КП зведено цегляну церкву св. Михаїла та каплицю Пресвятої Богородиці. Діє також громада християн віри євангельської. Встановлено пам'ятник воїнам-односільчанам, які загинули під час 2-ї світової війни. Серед видат. уродженців К. – лікар, графік і живописець [М. Качуровський](#). У Болязубах народився спортсмен-гирьовик [П. Багрий](#).

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Цинкаловський О. Стара Волинь і Волинське Полісся. Т. 1. Вінніпег, 1984.

Бібліографічний опис:

Колодне / І. Р. Горбоніс// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-5672>. – Останнє поновлення : 2023.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).